

Βαθμολόγηση χλωτότητας σε αγελάδες γαλακτοπαραγωγής

Εισαγωγή

Η χλωτότητα εκδηλώνεται ως ανωμαλία στον τρόπο βάδισης που προκύπτει από τραυματισμό, ασθένεια ή δυσφορία σε μία ή περισσότερες χηλές ή/και άκρα, η οποία έχει ως αποτέλεσμα το ζώο να μειώνει την πίεση που ασκεί στο επώδυνο άκρο. Οι παθήσεις των άκρων αποτελούν τις πιο συχνές αιτίες χλωτότητας. Η χλωτότητα που δεν ξεκινάει από προβλήματα στη χηλή μπορεί να οφείλεται π.χ. σε τραύμα, αρθρίτιδα ή μυϊκές ρήξεις.

Στις εκτροφές γαλακτοπαραγωγών βοειδών, η χλωτότητα αποτελεί σημαντική παθολογική κατάσταση. Ο επιπολασμός των αγελάδων με χλωτότητα φτάνει το 30% παγκοσμίως, ενώ σε ορισμένες εκτροφές το ποσοστό μπορεί να υπερβαίνει το 70%. Είναι η τρίτη πιο συχνή παθολογική κατάσταση, μετά τη μαστίτιδα και τα αναπαραγωγικά προβλήματα. Η χλωτότητα προκαλεί πόνο και δυσφορία και συνεπώς θέτει σε κίνδυνο την ευζωία των προσβεβλημένων ζώων.

Οι χλωτότητες είναι συνήθως λοιμώδους (π.χ. ενδονυχίτιδα, ποδοδερματίτιδα), μη λοιμώδους (π.χ. έλκος, νόσος της λευκής γραμμής) ή μικτής αιτιολογίας. Στις αγελάδες γαλακτοπαραγωγής, τρεις είναι οι κύριες μορφές χλωτότητας: υποξεία ή χρόνια χλωτότητα, ενδονυχίτιδα, ποδοδερματίτιδα. Οίδημα στην περιοχή μπορεί επίσης να εμφανιστεί περιστασιακά, σε ένα μικρό ποσοστό ζώων της εκτροφής. Οι αγελάδες μπορεί να προσβληθούν από περισσότερες από μία μορφές χλωτότητας.

Οι αλλοιώσεις και οι συνθήκες στις οποίες εμφανίζεται η χλωτότητα είναι γενικά εύκολα αναγνωρίσιμες, ώστε να είναι γρήγορη η παρέμβαση για θεραπεία. Στην Ευρώπη, η λοιμώδης αιτιολογία είναι γενικά λιγότερο διαδεδομένη από τη μη λοιμώδη (επιπολασμός σε ατομικό επίπεδο, < 3% έναντι 16-46% των αγελάδων).

Νομικές απαιτήσεις

Η οδηγία 98/58/EK σχετικά με την προστασία των ζώων στα εκτροφεία ορίζει ότι τα άρρωστα ή τραυματισμένα ζώα πρέπει να περιθάλπονται χωρίς καθυστέρηση.

«Σε κάθε ζώο που φαίνεται ασθενές ή τραυματισμένο παρέχονται, χωρίς καθυστέρηση, οι κατάλληλες φροντίδες και, όταν ένα ζώο δεν αντιδρά στις φροντίδες αυτές, λαμβάνεται το συντομότερο δυνατόν η γνώμη κτηνιάτρου. Εάν χρειάζεται, τα ασθενή ή τραυματισμένα ζώα απομονώνονται σε κατάλληλους χώρους σταβλισμού με, κατά περίπτωση, στεγνή αναπνευστική στρωμνή».
(Παράρτημα, παράγραφος 4.)

Μέθοδος

Το καθεστώς εμφάνισης χλωτοτήτων σε μια εκτροφή βοειδών μπορεί να καθοριστεί από τον επιπολασμό της χλωτότητας και τον προσδιορισμό των κύριων τύπων χλωτότητας (λοιμώδης, μη λοιμώδης ή και τα δύο). Τα αίτια της χλωτότητας μπορούν στη συνέχεια να προσδιοριστούν και να τεθεί σε εφαρμογή ένα σχέδιο δράσης.

Κατά τη διάρκεια μιας επίσκεψης στην εκμετάλλευση, ο επιθεωρητής θα πρέπει να είναι σε θέση να εκτιμήσει τον επιπολασμό της χλωτότητας αξιολογώντας ζωικές παραμέτρους και να συγκεντρώσει πληροφορίες σχετικά με τους κύριους τύπους χλωτότητας στην εκτροφή, ενώ παράλληλα να ελέγξει ότι τα προληπτικά και διορθωτικά μέτρα είναι σε εφαρμογή και συναφή με τον πιο συνηθισμένο τύπο χλωτότητας στην εκμετάλλευση.

Εκτίμηση του επιπολασμού της χωλότητας

Ο επιπολασμός της χωλότητας σε μια εκτροφή μπορεί να προσδιοριστεί με την παρατήρηση του τρόπου βάδισης των αγελάδων (δυναμική βαθμολόγηση). Εναλλακτικά, η χωλότητα μπορεί να ανιχνευθεί σε αγελάδες που είναι δεμένες ή ακινητοποιημένες με άλλο τρόπο παρατηρώντας τη στάση τους (στατική βαθμολόγηση).

Η δυναμική βαθμολόγηση απαιτεί τη βάδιση και μετακίνηση των αγελάδων σε σειρά, σε μακρύ, επίπεδο διάδρομο με μη ολισθηρό συμπαγές δάπεδο και χωρίς εμπόδια. Πρέπει να παρατηρείται ο βηματισμός του ζώου. Η μέτρια και η σοβαρή χωλότητα μπορούν να διακριθούν όπως υποδεικνύεται στον παρακάτω πίνακα (*προσαρμοσμένο από Welfare Quality, 2024*):

Επίπεδο χωλότητας	Παράδειγμα
<p data-bbox="100 701 129 943">Απουσία χωλότητας</p> <p data-bbox="164 792 836 853">Συγχρονισμός των βημάτων (ρυθμός) και ομοιόμορφη κατανομή βάρους και στα τέσσερα άκρα</p>	 <p data-bbox="1102 1028 1503 1059">© SLU/STAAF LARSSON, Birgitta</p>
<p data-bbox="100 1211 129 1413">Μέτρια χωλότητα</p> <p data-bbox="164 1285 836 1346">Ατελής χρονικός ρυθμός στον βηματισμό που δημιουργεί χωλότητα</p>	 <p data-bbox="1043 1516 1503 1547">© VETAGRO-SUP, LEDOUX, Dorothée</p>
<p data-bbox="100 1693 129 1917">Σοβαρή χωλότητα</p> <p data-bbox="164 1778 836 1839">'Εντονη απροθυμία να κατανείμει το βάρος σε ένα άκρο ή σε περισσότερα από ένα άκρα που έχουν πληγεί</p>	 <p data-bbox="1098 2004 1503 2036">© VETAGRO-SUP, MOUNIER, Luc</p>

Στις αγελάδες με χωλότητα μπορεί επίσης να παρατηρηθούν μικρότερα βήματα και κίνηση της κεφαλής.

Η στατική βαθμολόγηση στοχεύει στην ανίχνευση αγελάδων:

- που «ξεκουράζουν» ένα άκρο (το ένα περισσότερο από το άλλο), μετατόπιση του βάρους στη μία πλευρά ή/και κύρτωση της ράχης για να ανακουφιστεί το πάσχον άκρο
- που στέκονται με την άκρη της χηλής στην άκρη ενός σκαλοπατιού (για να αποφεύγετε η στήριξη του βάρους σε ένα άκρο/μέρος του άκρου)
- με βηματισμό: συχνή μετατόπιση του βάρους μεταξύ των άκρων ή επαναλαμβανόμενες κινήσεις του ίδιου άκρου (αυτό μπορεί επίσης να οφείλεται σε νευρικότητα, ενόχληση από μύγες ή προσμονή της σίτισης)
- είναι απρόθυμες να καταλείψουν το βάρος σε ένα άκρο όταν κινούνται
- με περιστρεφόμενο άκρο, δηλαδή ο άξονας του άκρου απομακρύνεται από μια εικονική γραμμή που είναι παράλληλη με την κεντρική γραμμή του σώματος.

Η στατική βαθμολόγηση μπορεί να μην επιτρέπει την ανίχνευση ήπιας χωλότητας. Μια αγελάδα που εμφανίζει τουλάχιστον ένα σημείο που σχετίζεται με χωλότητα (εκτός από το περιστρεφόμενο άκρο) θα πρέπει να θεωρείται με σοβαρή χωλότητα.

Δείκτες χωλότητας σε ακινητοποιημένες αγελάδες			
Ανάπαυση άκρου	Στέκεται στην άκρη ενός σκαλοπατιού	Βηματισμός	Περιστρεφόμενα άκρα
			
© SLU/STAAF LARSSON, Birgitta	© UNIVERSITY OF BRISTOL/LEACH, Katharine	© UNIVERSITY OF BRISTOL/LEACH, Katharine	© VETAGRO-SUP/LEDoux, Dorothee

Βιβλιογραφία

- Leach, K. A., & Whay, H. R. (2009). The Welfare Quality lameness control programme for dairy cattle: Resources to help farmers and advisors tackle lameness problems in dairy herds. *Welfare Quality Series*, 14, 1-56. <https://www.welfarequalitynetwork.net/media/1122/wqr14.pdf>
- Welfare Quality. (2024). Assessment protocol for dairy cows. <https://www.welfarequalitynetwork.net/media/1319/dairy-cattle-protocol.pdf>